

براهوتی بولی نا آخت و ریاستی بیانیه

نودل بلوچ

بلوچ اسٹوڈنٹس آرگنائزیشن آزاد

براہوئی بولی ناآخبت و ریاستی بیانیہ

اگر نن بولی ۽ ہرن گڑا ننا مونا دا گپ بریک کہ بولی راج و ڈغار تون بیرہ سیالی کسے نا پین اف، بیرہ اسٹ ایلو اسکان تینا ہیبت ۽ سرکنگ نا وسیلہ کس اف بلکہ بولی ننا مچی نا، ننا اسٹ منگ ناروح ۽ ننا راجی مارشت و یاداشت آتاروتہ و پنج آتارن تون سیالی ۽ درشان کروکا مڈی ۽۔ بولی تینا قوم ننا احساس ۽، او احساس تون تینے گنڈ و کاہر راج اینو تینے زندہ پانک، او فک تینا بولی نا قدر ۽، لمسی بولی ٹی تروکا لولی نا قدر ۽ تینا اُست سٹ تھانو ہمو راج ننا باتیک اینو سرخلنگ ۽، تینا قوم ننا راہشونی ۽ کرسا ۽۔ لمسی دوی تینا ڈغار و راج ننا ہمو یاداشت مریک ہر راج ننا دیہاڑ، دود و ریدہ ۽ سانده زندہ تحک و ہمو راجی مارشت، احساس و دیہاڑ ۽ اسہ زنک آن ایلو زنک اسکان سرکیک۔ بولی ہمو روح ۽ ہراڑان ڈغار نا مہمدامی زندہ سلک۔

اینو اگر نن بلوچ نا ڈغار آنظر شاغن کہ ننا ڈغار آننا لمسی بولی تے، بلوچی و براہوئی ۽ امر شیف خلنگا نے یا خلنگ ۽ یا ہج ارزشت تنگتنے ریاست نا پارہ خان، گڑا ہیبت ہندا مریک کہ نن اوڑان مگہ گلہ کنگ کینہ؟ گڑاننے ورندی آخہ نادر و شم سٹ رسیدنگ، اتنے کہ بدر ہج ۽ وڈ کسے ٹی ہلپک کہ ننا لمسی آبولیک دیروی کیر، او وڈ وڈ ننا مکر وچم کیک پالیسی جوڈکیک ننا راجی بولی تے پدماندہ تحنگ

کن یاراج نابقا و پچار و بسندہ ایسر کنگ کن او اسہ کسر نس ہم ہلپک، او بیرہ بولی ۽ ایسر کنگ خواہپک بلکہ او بولی نا ایسر کنگ نارندہ ہند اسوب آن ہلکنے کہ اوراج ننا ہومارشت آتے ہمواسٹی نا احساس ۽ ہمو تینا و ننا نیام کٹی ہر اپرخ ۽ ہمودے و ننا تیسٹی ساڑی آ بلوچ ۽ بولی نا ایسر نا کمک آن ایسر کنگ خواہک، لمہ نازان آن پداوچنک زاتی آن نے تینا بولی آن مرتحنک ۽، او تینا اسکول آتا کمک سٹ ننا ذہنی ردوم ۽ تورک و تینا بولی ۽ نے ہیل کنگ کن بے وس کیک۔ ہنداکان ننا چناتے او دماغی اورنگ نئے نا گواچی کیک تینا بولی تون اوڑوئی کنگ کن بے وس کیک تاکہ تینا بولی نا کمک سٹ او تینا طب و مزاج ۽ نے ٹی بناء غان جہی کے۔ ننا مونا بھاز آریاست نامکر و جم آک بریرہ کہ براہوئی یا بلوچی بولی نادر و شم ۽ امر کولونیول ایجو کیشن نا کمک سٹ مٹ کرینے و کنگ ۽ و ایسر نا پارہ غا دنگ ۽۔

ہندن براہوئی بولی نا اگہ نن ہیٹ ۽ کین کہ بلوچستان و بلوچ راج ننا مکنو بولی نئے گڑاننا مونا دا ہیٹ بریک کہ براہوئی بولی اینو ہر اجاگہ غا سلوکے اوڑا اخص کاریم کننگانے و دیر کرینے، اینو اونا خواست آک انت ۽، دا بولی ہر اہر اڈسکورس آتا گواچی مسنے نن او فتنے پہہ مرین و ہنداجیرہ غا تیا پام کنگ آن پداو فٹیکن نن تو جیل نس کشن و عملی در و شم سٹ ہمو کنڈ آتے پر کین یا براہوئی بولی نا ٹپی ٹنٹی آجون نادرانی کن درمان، ہتین او نا ٹپی آ وجود آتخن۔

اول نئے ڈاکٹر اخنگ نئی بریک کہ دا بولی ٹی نوشتہ بھاز کم کننگانے۔ نوری نصیر خان نادور نئی ملک داد قلاتی نامونا بریک، او اولی بندغ کہ نوشتی دروشم ٹ براہوئی بولی ٹی شاعری کرینے، او براہوئی بولی نا اولی ” صاحب دیوان ” ہم پاننگ۔ یا مکتبہ دُر خانی نا ہفتاد و پنج سال نا کاریم تیا ہرن گڑ نوشتی دروشم ٹ خنگ نئی بریرہ یا داکان بیدس پوسکنا دور ناکاریم تیا ہرن گڑ اسٹری آ وخت اسکان گیشتر بیرہ شاعری نازی آکاریم مسنے، براہوئی نا بخت ناکاریم پان تیا تینا چند ناولے دا بولی ٹی ادب نا ایلو بشخ آتیاں منٹ کسے آ بھاز کم کاریم مسنے یا منٹ کسے آ ہج متنے داسکان۔ ننا اسہ بہلو ناسر پندی کس داسنے کہ نن ادب نا چند بیرہ شاعری اسکان محدود کرینن و سمجھانن۔ ننا بولی ٹی داسہ پوسکن ناول نگاری نازی آپام تننگلے کہ نثر ہم ادب نا بشخ کسے بیرہ شاعری اف۔ پوسکنا وخت ناکاریم آتا حساب ٹ ہرن گڑ ان بھاز پدی سلوک اُن۔ داسکان ننا بولی ٹی نان فکشنل لٹریچر ننے بچ دو بک۔

ہندن ننے ڈاکٹر اہروئی تمک کہ دا وخت اسکان ننا بولی ہرا ہرا جیرہ غانا گواچی مسنے و اتنے مسنے؟

اینون کل سرپندرین کہ داڈغار آبد رٹس جہی مسنے گڑاڈاڑے اومدائی داسوچ خلیک کہ ایلو جہان ناقوضہ گیر آک امر جہی آ مخلوق نابولی و پچارہ ایسر کننگ نا کوششت کرینو اوتینا بولی ۽ امر ترپ کیک جہی آ بندع آتازی آ، و اوڑ کن اخس المی ۽ کہ او جہی آ بندع آتا بولی ۽ زور اکی سٹ ایسر مننگ نا پارہ غا دے و تینا بولی ۽ جاگہ بیتے مخلوق سٹی۔ گڑاسافٹ پالیسی تا کمک سٹ ریاست جتا جتا انگا جم آتییٹی ہر کنڈ آتینا بولی ۽ ہننگ نا کوششت کیک، خاص وڈ سٹ اسکول، کالج و یونیورسٹی و ایلو زانشتی ادارہ غاتے تینا د وٹی کیک یا ایلو ہر ادارہ و جاگہ غاک ہر افتا و دے بکار مریک اوفتے تینا د وٹی کر سا اوڑے جہی آالس نابولی نا جاگہ غاتینا بولی ۽ کاریم سٹ ہنیک و ہندی بولی تازی آ پابندی خلیک۔

اینو ناعلاقہ غاتییٹی نا چند سنا بولیک، دیہاڑ، دود و ربیدہ و زند سنا ہر بشخ و پاناد غیر سنا د وٹی ۽ ریاست تینا بولی ۽ زور اکی سٹ چٹی کننگ ۽ اوتینا بندع آتے جو انو وڈ سے ٹی نوشتہ کیک اوقاصپت ۽ کیک اوفتے با مرد جوڑ کیک مخلوق نامونا یا میڈیا نا کمک سٹ مونی ہنیک تا، اوتینا پالیسی تے مینکنگ تعلیم ناڈول سٹ ہنیک و و بینکنگ تعلیم نادر و شم سٹ ننا راج و مخلوق ۽ کور، گنگ کننگ کن مدائی کوششت کیک۔ اوتینا وڈ سنا بندع و دی کر قک ہر او نا گچین مرو کارا ہند آتا بند او آ سوچر و چرینگر، سوچ و نقد کاری آن ملیک تا خالی مریر، مدام او نا ہسو تو ن ہسو پاروک مریر۔ داگڑا نا کمک سٹ او ہمو چاگڑ نا

زہن آتے تینا وڑ ٹٹ جوڑ کیک کہ ہراو نا کھڑول ٹی مریرہ ہراو نارنگ ء ڈیک ء ہیتہ، ہراقتیان اودے ہچ ء اڑزو بھیم نس مقک۔

اینونے تیناراج ء تینا پچار و بولی تے سرپند مروئی تمک اگہ نن تینا بولی وادب ء اینوپہ متون یا کاریم کنگ ء بنا ء کتون گڑانن ہم بدر نایمکنگ تعلیمی نظام ناشیف آن گنگ و کور جوڑ مرسا کرون و تینا ڈغار آن مرنسا کرون، ہسو ہند نو وخت نس ہم برو کہ نن پیشن نابولی ٹی ہیت کنگ ء تینکن فخر نس ہلون تینا بولی ٹی ہیت کنگ آن شر مندہ مرون، ولے کنا خیال او وخت بسنے و نناز ہن آک بہلو کچ نسے ٹی ہندا نا جوڑی نا گواچی ہم مسنو کہ بھاز آرا تہی لمہ باوہ غاک تینا چنٹاتے تینا جند ننا بولی نا جاگہ غا بدر تا بولی ء ہیل ہیتہ و نن تینا جند ننا بولی نا رزشت ء گیرام کرینن کہ ہرا ٹی ننا ہزار سالی دیہاڑ، دود و ر بیدہ، مارشت، قصہ و احساس آک خلوک ء ہرافتے ننا بن پیرہ غاتیان ہلیس کیہی زنک آک رکھسے ننے آسر کرینو گڑا د اگڑا عالم نن پام کین کہ نن ہم ہمو لڑ ننا بئخ نس ارین گڑانن امر ہمو کل گڑاتے است آن دین اوفتے اودیم منگ کن یلہ کین، ننے امر دا بولی و داڑ ٹی گنڈوک و خلوک آ ننا جند ننا دیہاڑ، دود آک، ہمو مارشت آک است مریرہ کہ ننا است کئی اسہ چنکو ارمان و بھیم نس ہم بقک دافتے لتاڑنگ کئی اُن۔ دا پیرہ بولی نس اف دا پیرہ تینا احوال و ہیت آتے اسٹ ایلو ء سرکنگ نا وسیلہ نس اف بلکہ دا بولی تینا تہی ننا ہست و وجود ء رکھسا کرینے، نن تینا بولی آن

بیدس تینے درشان کنگ کپنہ تینا جوزہ و احساس و مارشت آتے بدر نالوظ آتیٹی خلنگک، پچر مننگ
کپک۔

اینون ہرن کہ نن تینا اسکول آتیٹی براہوئی کنگ کپنہ۔ یانے ہندا خس زہنی ردٹ ناجوڑ کرینو
کہ نن ہیئت کنگ کپنہ تینا بولی ٹی یا شرمندہ مرینہ یا تو اسکول ناکنڈان پابندیء کہ تینا بولی تیٹی
ہیئت کپسو۔ ایلوہراخوانگ ناکورس آکو اوغٹ غیر بنا بولی ٹی، اونا دیہاڑ و بندع آتیان چپ تینا
دیہاڑ و بندع آتے وگڑا تے درشان کرینو، داریاست ناتروکا پالیسی تابش کسے ہرائی ننادیہاڑ ہج
درشان کنگتے اگہ کنگانے ہم تور درشان کنگانے، ناپہنی آکماش و کارست آتابابت ٹ نوشتہ
اف ہج کس۔ ننا بولی وڈغار ننا بابت ٹ نوشتہ اف، ننا وجود ننا چند ننا ادب و بولی تون تفوک ۽ ہرا
ایسر مننگ ناکنڈا ہنگ ۽۔ ولے داسکان ننا چاگڑ دنا بھاز آادیب و ایلوخوانندہ خاک سرپند مننگ افس
کہ اسہ راج کس و اونا بولیک ہمو وخت آزندہ سلیرہ ہرا تم بیرہ اوفا جند ۽ تینازی آ و تینا بولی تازی آ
اختیار مرے، تینا بولی و ادب آتینٹ کاریم کے انتے کہ بدر خواپک کہ اوتا پچار زندہ سلے، بولی زندہ
سلے، اودا جوان پہہ مریک کہ اگہ دابندع آک چاہس، سرپند مسر گڑا کنادے زو کی ہلنگو۔

اینودا وخت جہان ٹٹ بھاز آ بولیک ایسر مسنواگہ نن اینوبرا ہونی بولی آکاریم کپن پام کپن گڑا داہم ایسر مننگ ناکنڈا ہننگ ۽۔ ننادیب آک ہرا جاگہ غاکاریم کننگو دیر کن کاریم کننگو؟ گڑا ننا مونارا وڑ ننادیب بریک اسٹ ہمو ہرا تینا قوم ننا حق و راست تینا قوم ننا لمسی بولیک و تینا دو دور بیدہ غاتا زی آ جوانو وڈ کسے ٹی نوشته کیک ہرا ننا بولی ٹی بے بختی آن بچ نہ مننگ ناکچ ٹٹ مرور۔ ایلوادیب ہمو مریک ہرا ریاست ناترو کا گڑا تینتون تفوک مریک و ہمو فٹے نوشته کیک۔ گڑا ننادیب آتے دا گڑا تے سرپند مروئی تمک کہ ادب و بولی نا اصل رنگ ٹٹ درشانی ننا قوم ننا سہبی کن بھاز ارزشت تمک۔ گوگی و اتیا گونار د ٹٹ نوشته کار آتون بیرہ ارا کسر میرہ اسٹ دا کہ او تینا قلم ۽ تینا راج ننا خاطر دژ من نا بر خلاف اسہ ز غم کسے نادر و شم ٹٹ کاریم ٹٹ ہتے یا ارا ٹمیکو کسر دادے کہ او داڑان بیدس انت کس کہ نوشته کروا دژ من ناحق ٹٹ مرور، اگہ کس پانک کہ ای ہڑ تو مانیمہ غاتا خاطر آن نوشته کنگ کپہ بلکہ ای نیام ننا کسر ۽ ہر فوہ کہ ہرا ٹی انت کس کہ کناست خواہس ای ہمو گڑا تیا نوشته کیونکے آ پابندی مف، گڑا ہمو نوشته کاری ہرا اس ۽ گواچن وراثگی نا پارہ غادپ یا او فٹے پین کسر آدے گڑا او نوشته کار و او نا نوشته غاک اس ۽ وراج ۽ رد و تاوان تننگ ۽ انتے کہ او گواچن ۽ درشان کنگ اف، گڑا نن دا نوشته کاری تے دژ من ناحق ٹٹ سرپند مرینہ ہرا چا گڑد و اس نا گواچنی حالت آتے درشان کپ و مخلوق ۽ سوچنگ آ بے و س کپ۔ گڑا نن داہرن کہ ننا چا گڑد ٹٹ زاسکار وادیب آتا پن ٹٹ چاہنگو کا بندغ آتا کڑدانت ۽۔ ننے تینے، تینا است ۽ و بلوچ راج ۽ رد تروئی

اف بلکہ تینا است آدو تخسنا تینا دیہاڑی ز مواری تیا پام کر سا عملی میدان ٹٹ دڑ گلوئی۔ ہر ز استکار و ادیب و ہر بلوچ خوانندہ تینا بالاد و بستار نا کچ تینا بولی ناد بیروی و سر سہبی ناسامان مرے، نئے تینا دم تر و کا بولی ناولدادم۔ راست کروئی۔ ہر اسٹ تینا کوپہ ناباریم ہاندے ہر فے، نئے تینا چناتے چنک زاتی آن بیرہ براہوئی ٹی ہیئت کنگ ہیل تر وئی اف بلکہ چنکی آن اوفتے براہوئی ٹی نوشتہ کنگ ہم ہیل تر وئی۔ گڑانازنک آک مونی تینا بولی نار زشت۔ پہہ مرور و تینا دیہاڑی آسبخ شاغور دانا دیروی ٹی۔ اگہ نن است۔ جم کین و پان کہ کاریم منگ۔ یا کروکاک کرو گڑانن دیران و نن ہرا مرض نادرمان ان۔ براہوئی ٹی شاعری و ناول آتیاں بیدس نن تون پین انت ارے؟

داسکان براہوئی لکھ وڑکن اسہ گچینور اہندس گچین اف کہ ہرانا بندا و آن نوشتہ کنگ کین۔ یا اگہ پان کہ جہان نا پوسکنا علم و چاہنگداری تے نن امردوئی کین تینا راج اسکان سر کین۔ یا ہمزانت و چاہنگداریک ہرانا راج نساڑی آخواست آکو اوفتے نن امر تینا راج اسکان سر کین اوفتے پہہ کین۔ گڑا ہیئت ہندامریک کہ جہان ٹ ساڑی زانت و چاہنگداری تازی آ نوشتہ مروکا ہمو کتاب آک ہرانا راج نساخواست آتے اوفتے پہہ کنگ کیرہ گڑا و کتاب آتے نن تینا بولی ٹی مٹ انتے کپنہ کہ نساخوانندہ غاک و نساالس اوفتے خواننگ کیر و پہہ منگ کیر۔ وایلو ہیئت دادے کہ نساچا گڑ و نسا اشتماعی حالت آتا بابت ٹٹ نن انتے نوشتہ کپنہ۔ نساچا گڑ د ٹٹ ساڑی چا گڑدی نا جوڑیک مریر یا

ہر دے ناعذا ایک مریر نن انتے اوفتے مونئی ہتپنہ واو قتیکن تو جیل پٹپنہ، نن سوچن مگہ نن داچا گڑدنا
 بشخ افن؟ اگہ ہرین گڑدا چا گڑدنا گواچنی وراستی آحالیت آتیان نن زنگ کپنہ ننے اوقتیستون سینہ
 تروئی، سار کروئی، سار بشخوئی۔ ایلو بولی تا جاگہ غاتینا چند سنا بولی ٹی نوشتہ کین ہیئت کین۔ اسہ
 مثیل نس چنکو اگہ نن بلین تو دادے کہ اگہ اسہ باوہ نس تینا مار سون اردو ۽ بناء کے گڑا اسہ عجیب ۽
 کیفیجٹ نس ودی مریک، مار ۽ ہندن لگک کہ ای بیگانہ سے تون ہیئت کنگ اٹ یا بیگانہ نس کنتون
 ہیئت کنگ ۽۔ ولے تیان چند سنا بولی ٹی ہیئت کرو کا ہر بندغ نے تینا مننگ نا احساس نس پیتک۔ دا
 مثیل ناوڑ نٹ نن اگہ نوشتہ کاری نا ہیئت ۽ کین گڑا نن تینا چند سنا بندغ ۽ پین بولی نسے ٹی امر پہہ
 کنگ کرون کہ دے نس بدر نا بولی اسہ بیگانہ نس مننگ نا اسہ احساس نس ودی کیک گڑا تینا چند سنا
 بندغ آتیکن تینا چند سنا بولی ٹی نوشتہ کین تاکہ ہمو تینا بندغ مننگ نا احساس ودی مرے و تینا بندغ
 آتے نن پہہ ہم کنگ کین۔

دنکہ ننے جوان سماء کہ ایو نادا ڈیجیٹل دور نٹ ہر گڑا تینا درو شم ۽ مٹ کنگ ۽، زند سنا ہر پانادنا
 گڑاک ڈیجیٹل درو شم نٹ مٹ مننگ ۽۔ گڑا ساڑی آوخت سناخواست آتا حساب نٹ ایلو بولی تا وڑ
 ننے ہرا ہوئی بولی ۽ ہم ساڑی آوخت سنا وانی تون روان تخوئی ۽ نن پدی سلنگ کپنہ اگہ نن سلین
 گڑا جہان مونئی ہنو نن او فناد نزا تیبی پدی سلینا اودیم مرون۔

نئے تینا بولی ۽ ڈیجیٹلائز کروئی ۽۔ تینا بولی ٹی ساڑی آلوپ گنج آتے ڈیجیٹلائز کروئی ۽۔ وہر اکاریم تے
 بناء کننگا نے اوفتے نئے موئی دروئی ۽۔ اوارى ٹی کاریم کروئی ۽ اسٹ ایلوکن کمک مروئی ۽۔

دامنه هندونزوری اسرہر اننا بولی ٹی نئے خننگ کٹی بریرہ، داکان بیدس ہم پین ہم نزوری مننگ
 کیرہ اگہ نن پام کین۔ ولے نئے دانزوری تا سوب آن نا اومیت مروئی اف بلکہ اسہ پوسکنو جوزہ
 کسے تون تینا بولی ناخزمت ۽ کروئی ۽۔ نئے تینا نزوری تے پٹوئی ۽ و ہمونزوری تے ایسر کروئی ۽۔